

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

**МОЖЛИВОСТІ ПРОЗОРОЇ,
ПАРТИЦИПАТИВНОЇ ТА ДІЄВОЇ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ
МІСЬКИХ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ
У НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ УКРАЇНИ
НА ПРИКЛАДІ МІСТА КИЄВА**

2021

Авторський колектив:

Халаїм Олександра Олегівна

координаторка проєкту
кандидат біологічних наук
голова ГО «Український екологічний клуб "Зелена Хвиля"»
(загальна редакція)

Забарна Олена Георгіївна

асистентка проєкту
магістр екології Центрально-Європейського університету

Скок Анастасія Вадимівна

асистентка проєкту, членкиня ГО УЕК «Зелена Хвиля»
магістр екології Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Сладкова Олександра Андріївна

начальниця управління екології та природних ресурсів
Департамент містобудування Львівської міської ради
(експертний супровід)

Зовнішнє рецензування:

Вербицький Іван

директор аналітичного центру Cedos

Цей аналітичний звіт є результатом глибокої роботи команди проєкту з дослідження інвентаризації зелених зон у Києві. Авторки здійснили огляд нормативно-правового регулювання та наявних практик управління, утримання й інвентаризації зелених зон в Україні та Києві. Звіт базується на 1) аналізі нормативних документів, 2) інформації, отриманій з офіційних сайтів органів влади і комунальних підприємств, а також у відповідь на запити, та 3) глибинних інтерв'ю з працівниками районних управлінь зелених насаджень. На основі проведеного аналізу розроблено низку рекомендацій.

Документ загалом розкриває заявлену проблему, описуючи її з різних сторін і подаючи ілюстративні дані, експертні коментарі, матеріали і додатки. Команда проєкту здійснила велику аналітичну роботу, яка є дуже цінною для вирішення окресленого питання.

Важливим наступним кроком видається пошук способів втілення розроблених рекомендацій. Складнощі у комунікації з державними органами виглядають одним із ризиків на цьому шляху. Відповідно, дослідження і проектування ефективних способів співпраці між муніципальними службами у сфері благоустрою і громадянським суспільством має потенціал і потребує подальшої уваги.

Іван Вербицький,

директор аналітичного центру Cedos

Аналітичний звіт підготовано в рамках проєкту «Можливості прозорості, партисипативної та дієвої інвентаризації зелених зон Києва задля адаптації міста до зміни клімату», що має на меті пілотне впровадження інтерактивної партисипативної та прозорості системи інвентаризації зелених насаджень міста Києва на основі технічних рішень відкритої платформи i-Tree (США). Пілотний проєкт реалізовано ГО «Український екологічний клуб «Зелена Хвиля» у грудні 2020 — квітні 2021 за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та Посольства Швеції в Україні в межах Ініціативи з розвитку екологічної політики й адвокації в Україні.

Думки, висновки чи рекомендації належать авторам/авторкам цього звіту і не обов'язково відображають погляди Уряду Швеції. Відповідальність за зміст звіту несе виключно ГО «Український екологічний клуб "Зелена Хвиля"».

ISBN 978-617-7595-68-6

Глосарій 5

Вступ 6

Розділ 1. Управлінська та правова база з питань обліку, утримання та управління зелених насаджень у населених пунктах України 7

 1.1. Поводження з зеленими насадженнями відповідно до Закону України «Про благоустрій населених пунктів» 7

 1.2. Благоустрій територій ДБН Б.2.2-5:2011 8

 1.3. Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України 8

 1.4. Про затвердження Інструкції з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України 10

Розділ 2. Облік та управління зеленими насадженнями громадського значення у місті Києві 12

 2.1. Наявні бази даних з інвентаризації зелених насаджень у місті Києві: ступінь їхньої доступності для громадськості, вигляд, принцип формування, частота оновлення 12

 2.2. Схема обліку зелених насаджень громадського значення муніципальними структурами (розподіл відповідальності, схема ухвалення рішень, формування та опанування бюджетних коштів)..... 16

 2.3. Результати проведення глибинних інтерв'ю з КП УЗН міста Києва щодо недоліків організації процесу інвентаризації зелених насаджень..... 19

Загальні висновки 24

Рекомендації 26

Список використаних джерел 28

Додаток 1 29

Додаток 2 30

Балансоутримувач — спеціально уповноважені на конкурсних засадах державними чи місцевими органами влади підприємство, організація, які відповідають за утримання та збереження зелених насаджень на підпорядкованих територіях та об'єктах зеленого господарства.

Власники земельних ділянок — юридичні та фізичні особи, які мають документ на право власності на земельну ділянку.

Вуличні насадження — озеленена територія вздовж (у межах червоних ліній) вулиць міст і населених пунктів.

Зелені лінії — визначені містобудівною документацією обмеження щодо меж озелених територій, що мають високу ландшафтно-рекреаційну, наукову, історичну та культурну цінність, спрямовані на збереження цінних стосовно ландшафту озелених територій.

Зелені насадження — деревна, чагарникова, квіткова та трав'яна рослинність природного і штучного походження на визначеній території населеного пункту.

Зелені насадження загального користування — зелені насадження, які розташовані на території загальноміських і районних парків, спеціалізованих парків, парків культури та відпочинку; на територіях зоопарків та ботанічних садів, міських садів і садів житлових районів, міжквартальних або при групі житлових будинків; скверів, бульварів, насаджень на схилах, набережних, насаджень лісопарків, лугопарків, гідропарків тощо, які мають вільний доступ для відпочинку.

Зелені насадження обмеженого користування — насадження на територіях громадських і житлових будинків, шкіл, дитячих установ, вищих та середніх спеціальних навчальних закладів, профтехучилищ, закладів охорони здоров'я, промислових підприємств і складських зон, санаторіїв, культурно-освітніх і спортивно-оздоровчих установ та інші.

Зелені насадження спеціального призначення — насадження транспортних магістралей і вулиць; на ділянках санітарно-захисних зон довкола промислових підприємств; виставок, кладовищ і крематоріїв, ліній електропередач високої напруги; лісомеліоративні, водоохоронні, вітрозахисні, протиерозійні, насадження розсадників, квітникарських господарств, пришляхові насадження в межах населених пунктів.

Міський ліс — лісовий масив або ділянка лісу, розташовані в межах населеного пункту.

Норма озеленення — площа озелених територій загального користування, яка припадає на одного мешканця.

Об'єкт благоустрою зеленого господарства — об'єкт благоустрою, на території якого розташовані зелені насадження.

Об'єкт озеленення — територія, призначена для озеленення, на якій передбачається реконструкція і проведення капітального або поточного ремонту об'єктів зеленого фонду.

Озеленені території — ділянки землі, на яких розміщена рослинність природного чи штучного походження (садово-паркові комплекси та об'єкти зеленого будівництва).

Парк — земельна ділянка площею понад 2 га з природною чи спеціально посадженою рослинністю, алеями, водоймами, обладнана з метою рекреації та нетривалого відпочинку.

Сквер — упорядкована ділянка зелених насаджень площею від 0,02 до 2,0 га, яка є елементом архітектурно-художнього оформлення населених місць, призначена для нетривалого відпочинку населення.

Ступінь озеленення — відношення площі озелених територій до загальної площі міста, одиниці його адміністративного ділення або окремої функціональної території, розраховане у відсотках.

Утримання зелених насаджень — комплекс агротехнічних, організаційних та інших заходів, спрямованих на дотримання режиму їхнього використання, що сприяють нормальному росту насаджень.

Одним із ключових компонентів сталого розвитку міста є раціональне використання та стійке управління зеленими насадженнями, спрямоване на їхню охорону, збереження та розвиток. Зелені зони населених пунктів зазнають трансформуючого впливу через забудову міст. Кількість зелених насаджень продовжує невпинно скорочуватися. За рахунок неналежного догляду насамперед за вуличним озелененням і озелененням територій житлової забудови значно погіршується їхній стан. Що стосується недоліків чинної політики у сфері управління зеленими насадженнями, простежуються наступні проблеми: відсутність якісного, повноцінного та своєчасного оновлення міських зелених насаджень, безсистемний догляд за ними та обмежена кількість спеціалістів з експертними знаннями у сфері управління зеленими насадженнями [1]. Ситуація погіршується відсутністю відповідальності за деякі правопорушення у сфері охорони зелених насаджень, зокрема: за непроведення інвентаризації зелених зон, за нездійснення розробки паспорта благоустрою об'єкта, за невиконання програми озеленення, за несплату відновної вартості насаджень та ін. [1].

Разом з тим, зелені насадження є однією з ключових складових сталого розвитку міст; саме тому їх включено до пріоритетних напрямків Стратегії розвитку Києва до 2025 року [2]. Стан зелених зон Києва та їхній просторовий розподіл безпосередньо залежать від якості розробки і реалізації Генеральних планів розвитку міста, а також іншої містобудівної документації, яка уточнює Генплани часто не на користь озеленення [3,4]. Окрім того, поточна Програма розвитку зеленої зони Києва [6], завданням якої була інвентаризація всіх зелених зон у межах міста, тричі переносилася та не є виконаною в повному обсязі. Наразі триває співпраця науковців із управлінцями міста щодо розробки Програми комплексного розвитку зелених зон міста Києва до 2030 року [7], що може частково вирішити окреслені проблеми.

Даний звіт має на меті аналіз стану правової, інформаційної та управлінської бази з питань інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України та зокрема місті Києві, а також виокремлення основних проблемних питань та надання рекомендацій щодо їх вирішення. Аналітичний звіт підготовано в рамках проєкту «Можливості прозорості, партисипативної та дієвої інвентаризації зелених зон Києва задля адаптації міста до зміни клімату», що має на меті пілотне впровадження інтерактивної партисипативної та прозорості системи інвентаризації зелених насаджень міста Києва на основі технічних рішень відкритої платформи i-Tree. Пілотний проєкт реалізовано ГО «Український екологічний клуб «Зелена Хвиля» у грудні 2020 — квітні 2021 за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та Посольства Швеції в Україні в межах Ініціативи з розвитку екологічної політики й адвокації в Україні.

Місце Києва в Європейському рейтингу зелених міст

З урахуванням нормалізованого диференційного вегетаційного індексу (NDVI) для 43 столиць Європи було обчислено ступінь озеленення міста в радіусі 5 миль від офіційного центру. Київ посідає 15 місце у цьому рейтингу із показником NDVI 0.3887 [5].

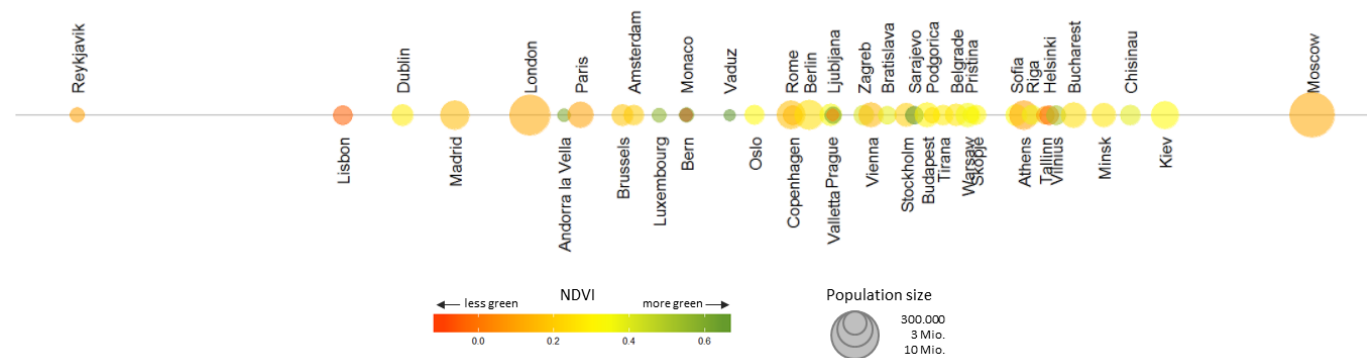

Fig.1 - European capitals lined-up according to their longitude location. Colours indicate greenness while capital population bubbles are size related (1).

Більше того, дослідження стверджує, що Київ станом на 2017 рік посідає перше місце серед столиць Європи з населенням більше 2 млн мешканців, випереджуючи Берлін та Рим.

Це вказує на цінність та особливість зелених зон нашої столиці на рівні всієї Європи. Таку кількість зелених насаджень не можна втрачати, але для належного утримання та управління зеленими зонами такого масштабу потрібна адекватна система їхнього обліку та інвентаризації.

УПРАВЛІНСЬКА ТА ПРАВОВА БАЗА З ПИТАНЬ ОБЛІКУ, УТРИМАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ У НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ УКРАЇНИ

1.1. ПОВОДЖЕННЯ З ЗЕЛЕНИМИ НАСАДЖЕННЯМИ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО БЛАГОУСТРІЙ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ»

Зелені насадження (у тому числі снігозахисні та протиерозійні) вздовж вулиць і доріг, у парках, скверах, на алеях, бульварах, у садах, на інших об'єктах благоустрою загального користування, в санітарно-захисних зонах, на прибудинкових територіях, а також малі архітектурні форми (наприклад, вуличні вази, вазони і амфори, декоративна та ігрова скульптура тощо) є елементами (частинами) об'єктів благоустрою у населеному пункті відповідно до статті 21 Закону України «Про благоустрій населених пунктів».

Як коментує ситуацію з визначеннями Олександра Сладкова, «Увага активістів та мешканців, яким небайдуже озеленення, найчастіше прикута до зменшення кількості зелених насаджень внаслідок забудови. Проте, на мою думку, озеленення міст страждає від неналежного утримання, насамперед вуличного озеленення і озеленення територій житлової забудови».

Благоустрій присадибної ділянки проводиться її власником або користувачем цієї ділянки. Крім того, власник або користувач присадибної ділянки може на умовах договору, укладеного з органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування, забезпечувати належне утримання території загального користування, прилеглої до його присадибної ділянки.

Утримання та благоустрій прибудинкової території багатоквартирного житлового будинку, належних до нього будівель, споруд проводиться балансоутримувачем цього будинку (ЖЕК, ОСББ тощо) або підприємством, установою, організацією, з якими балансоутримувачем укладено відповідний договір на утримання та благоустрій прибудинкової території.

Орган місцевого самоврядування, враховуючи бажання за поданням підприємства-балансоутримувача, щорічно затверджує заходи з утримання та ремонту об'єкта благоустрою комунальної власності на наступний рік та передбачає кошти на реалізацію цих заходів.

Громадяни у сфері благоустрою населених пунктів мають право, зокрема, брати участь у реалізації заходів з благоустрою населених пунктів, озелененні та утриманні в належному стані садіб, дворів, парків, площ, вулиць, кладовищ, братських могил.

Однак, відповідно до статті 16 Закону України «Про благоустрій населених пунктів», заборонено самовільно встановлювати об'єкти зовнішньої реклами, торговельні лотки, павільйони, кіоски, а також створювати або самовільно висаджувати дерева, кущі тощо.

Охорона, утримання та відновлення зелених насаджень на об'єктах благоустрою, а також видалення дерев, які виросли самосівом, здійснюються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів залежно від підпорядкування об'єкта благоустрою, а на земельних ділянках, переданих у власність, наданих у постійне користування або в оренду, — за рахунок коштів їхніх власників або користувачів відповідно до нормативів, затверджених у встановленому порядку.

Озеленення населених пунктів регулюється відповідно до Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10 квітня 2006 року № 105. До того ж, у містах та інших населених пунктах має вестися облік зелених насаджень та складатися їхній реєстр за видовим складом та віком.

За словами О. Сладкової, «Реєстр зелених насаджень в існуючій передбаченій законодавством формі в масштабі населених пунктів, на жаль, не дає практично жодних прикладних знань та даних, необхідних для якісного утримання зелених насаджень. Це про якийсь ідеальний світ, в якому все якісно обліковано, немає самосівів і зміни вносяться щодня. В парках тисячі і десятки тисяч дерев, в містах — мільйони. Ви собі уявляєте таку табличку в Excel? Як би Ви там щось шукали і вносили зміни?»

1.2. БЛАГОУСТРІЙ ТЕРИТОРІЙ ДБН Б.2.2-5:2011

Як зазначається у державно-будівельних нормах Б.2.2-5:2011 «Благоустрій територій» [10], до об'єктів благоустрою у сфері зеленого господарства населених пунктів належать:

- парки, парки культури та відпочинку, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, гідропарки, лугопарки, лісопарки, буферні парки, районні сади;
- дендрологічні парки, національні, меморіальні та інші;
- сквери;
- міські ліси;
- зони рекреації;
- зелені насадження в охоронних та санітарно-захисних зонах, зони особливого використання земель;
- прибережні зелені насадження;
- зелені насадження прибудинкової території.

ДБН Б.2.2-5:2011 зазначає також список елементів благоустрою:

- покриття доріжок відповідно до норм стандартів;
- зелені насадження (у тому числі снігозахисні, протиерозійні) уздовж вулиць і доріг, у парках, скверах і алеях, бульварах, садах, інших об'єктах благоустрою загального користування, санітарно-захисних зонах, на прибудинкових територіях;
- будівлі та споруди системи збирання і вивезення відходів;
- засоби та обладнання зовнішнього освітлення та зовнішньої реклами;
- комплекси та об'єкти монументального мистецтва;
- обладнання дитячих, спортивних та інших майданчиків;
- малі архітектурні форми;
- інші елементи благоустрою.

1.3. ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРАВИЛ УТРИМАННЯ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ У НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ УКРАЇНИ

При аналізі даного документу ми зосередимо увагу на розділі 14. «Облік зелених насаджень» [11].

14.1. У містах та інших населених пунктах ведеться облік зелених насаджень та складається їхній реєстр за видовим складом та віком.

14.1.1. Облік проводиться з метою: одержання достовірних даних щодо кількісних і якісних характеристик зелених насаджень на територіях населених пунктів; визначення відповідності діяльності власників озеленених територій установленому функціональному призначенню території; створення інформаційної бази для організації раціонального використання озеленених територій; посилення відповідальності за збереження насаджень підприємствами, організаціями і установами; використан-

ня даних обліку для розроблення органами місцевого самоврядування програм, заходів розвитку зелених зон населених пунктів; розроблення заходів щодо реконструкції об'єктів благоустрою зеленого господарства.

14.1.2. Обліку підлягають усі види зелених насаджень: дерева, кущі, газони, квітники.

14.1.3. Облік зелених насаджень проводиться органами місцевого самоврядування.

14.1.4. Облік зелених насаджень проводиться на основі матеріалів інвентаризації зелених насаджень, матеріалів лісовпорядкування в приміських лісах і лісопарках.

14.1.5. Інвентаризація зелених насаджень проводиться відповідно до Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу України, затвердженої наказом Держбуду України від 24.12.2001 № 226, редакція від 17.06.2014.

14.1.6. За матеріалами інвентаризації складається паспорт об'єкта (благоустрою, території підприємств, установ, організацій, інших земельних ділянок, на яких розташовані зелені насадження) затвердженої форми.

Слід згадати тут слова О. Сладкової, що «90% зелених насаджень перебувають не на сформованих ділянках. Тому застосувати паспорт об'єкта тут неможливо. Що фактично блокує інвентаризацію вуличних зелених насаджень і врешті визначення балансоутримувача саме зелених насаджень, а не лише території».

14.1.7. Паспорт об'єкта затверджується балансоутримувачем, власником чи користувачем земельних ділянок, на яких розташовані зелені насадження, та підписується виконавцем робіт з інвентаризації.

14.1.8. Дані паспорта заносять у облікові бухгалтерські документи балансоутримувачів, власників чи користувачів земельних ділянок, на яких розміщені зелені насадження. Копія паспорта передається у виконавчі органи міських, районних, селищних і сільських рад для складання реєстру зелених насаджень.

14.1.9. Паспорт об'єкта підлягає плановому поновленню один раз на 5 років —

з урахуванням швидкості кліматичних змін та зміни міського середовища, ми вважаємо, що оновлення інвентаризаційних даних з періодичністю в один раз на п'ять років є абсолютно недостатнім.

14.1.10. Позаплановий облік зелених насаджень проводиться у разі переходу прав власності на земельні ділянки, на яких розміщені зелені насадження, до іншого власника, користувача або балансоутримувача, значної втрати чи пошкодження зелених насаджень у результаті аварійних, надзвичайних ситуацій або завдання зеленим насадженням шкоди внаслідок протиправних дій юридичних чи фізичних осіб.

14.1.11. Балансоутримувачі, власники або користувачі земельних ділянок, на яких розташовані зелені насадження, щорічно вносять в облікові документи зміни, які відбулися на об'єктах чи земельних ділянках, де розташовані зелені насадження, за цей період.

14.2. Реєстр зелених насаджень

Важливе значення щодо обліку об'єктів зеленого господарства має ведення реєстру зелених насаджень, що являє собою узагальнення даних про типи, видовий склад, вік, якість та кількість зелених насаджень на території населеного пункту. Узагальнення даних проводиться на електронному та паперовому носіях.

14.2.1. Метою ведення реєстру зелених насаджень є: одержання достовірних комплексних даних про кількість і стан зелених насаджень; ведення моніторингу стану і кількості зелених насаджень; визначення основних напрямів селищної, районної та міської політики в утриманні, розвитку і захисту зелених насаджень; розроблення програм, заходів з розвитку зелених зон населених пунктів України.

14.2.2. Реєстр об'єктів благоустрою зеленого господарства насаджень ведеться на основі даних паспортів, у розрізі територій населених пунктів (сільських, селищних, районних та міських) за визначеною формою.

14.2.3. Зведений реєстр зелених насаджень населених пунктів ведеться на основі даних реєстру об'єктів благоустрою зеленого господарства.

14.2.4. Поновлення даних реєстрів проводиться: на об'єктах благоустрою державної чи комунальної власності — один раз на 2 роки; на інших територіях — один раз на 5 років.

1.4. ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ІНСТРУКЦІЇ З ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ У НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ УКРАЇНИ

Перейдемо до розгляду Інструкції з інвентаризації зелених насаджень, зокрема п. 2 «Порядок проведення робіт» [12].

2.1. Власник об'єкта благоустрою за поданням його балансоутримувача щорічно затверджує заходи (план-графік) і передбачає кошти на виконання робіт з інвентаризації зелених насаджень.

2.2. Увесь комплекс робіт з інвентаризації починається зі зняття з наявних геодезичних, картографічних матеріалів копій планів об'єктів зеленого господарства, на яких проводиться інвентаризація. Для обліку зелених насаджень уздовж вулиць, провулків, на площах, набережних використовуються графічні матеріали обліку споруд дорожньо-мостового господарства.

2.3. Копії планів зв'язуються з натурою, уточнюються на місці нанесені на плани межі із сусідніми землекористувачами і ситуація, у разі необхідності проводиться додаткова зйомка. Зміни в ситуації відображаються на абрисі, який є основою для внесення змін у план об'єктів зеленого господарства. При змінах понад 50 відсотків площі проводиться нова горизонтальна зйомка.

2.4. Для зручності проведення обліку об'єкт, що інвентаризується, умовно ділять на ділянки, які в натурі обмежуються доріжками, алеями чи іншими постійними елементами внутрішньої ситуації. Цим умовним ділянкам присвоюються порядкові номери, які проставляються в кружках.

2.5. Під час виконання робіт у натурі ведеться абрис об'єкта, на який наносяться:

- межі об'єкта із зазначенням сусідніх землекористувачів;
- дорожньо-алейна мережа;
- поодинокі дерева, групи дерев і кущів, живоплоти, рядові посадки дерев, газони (чисті), квітники тощо;
- усі будівлі, споруди, водойми, опори електричних, телефонних та радіомереж, оглядові колодязі інженерних мереж, стаціонарні водопровідні мережі, стаціонарні лавки, канави тощо;
- межі та номери умовних ділянок і куртин.

2.6. У процесі інвентаризації зелених насаджень ведеться робочий щоденник, до якого вносяться відомості щодо:

- дерев, розташованих на проїздах, — вид насаджень (рядова, групова посадка), номери дерев, порода, вік, діаметр на висоті 1,3 м, стан;
- дерев, розташованих на територіях скверів, садів і бульварів (заповнюються ті самі дані, що й на проїздах);
- дерев, розташованих на територіях облікових ділянок парків, лісопарків, — вид насаджень, переважний склад порід, повнота насаджень (кількість дерев на 1 га площі), середній вік, стан;
- чагарників — вид насаджень (алейна, групова посадка), порода, вік, кількість чагарників (кущів), протяжність для рядової (алеїної) посадки, стан.

Коментар О. Сладкової: «Відтак 2021 року пропонується робити роздруди з викопіювання з плану міста та вести робочий щоденник. У світі вже давно існують ГІС-системи і онлайн-сервіси з мапування даних. Проте чинна інструкція досі не передбачає можливості роботи із ними».

Варто зазначити, що не тільки комунальні структури відповідальні за благоустрій у Києві. Кожен заклад харчування, бізнес-центр, ТРЦ чи будь-який інший заклад у місті є балансоутримувачем певного громадського простору (наприклад, частини тротуару чи газону перед своїм фасадом), а отже, і відповідальний за його благоустрій.

Так, відповідно до Правил благоустрою міста Києва, які затверджені рішенням КМДА від 25 грудня 2008 року № 1051/1051 **[13]**, підприємства, установи, організації та громадяни забезпечують благоустрій земельних ділянок, наданих їм у власність або користування. Якщо інше не передбачено проектною

документацією, проходження межі по тій чи іншій вулиці, провулку, проїзду визначається по лінії бортового каменю проїзної частини вулиці вздовж підприємств, установ, організацій, а в інших випадках — на відстані 10 метрів від фасадів будинків, споруд, огорож та інших елементів благоустрою. Ця територія і підлягає утриманню власниками комерційних закладів.

На цій схемі представлена спроба візуалізації зелених насаджень, що знаходяться в одному мікрорайоні Києва, але разом з тим утримуються різними організаціями. Так, придорожними деревами займається шляхо-експлуатаційне управління; озелененням подвір'я біля кінотеатру «Жовтень» займається кінотеатр; сквери належать КО «Київзеленбуд», а придомовими зеленими зонами опікується КП «Керуюча компанія» відповідного району Києва.

Отже, основним регламентуючим документом, на який посилаються усі нормативні акти та локальні укази, є Закон України «Про благоустрій населених пунктів». Зелені насадження, згідно цього закону, вимірюються за площею (парки, ліси) або за призначенням (сніго- та пилозахисні смуги, санітарно-захисні чи декоративні). Балансоутримувачами зелених насаджень є місто через свої керуючі органи — РДА, КО «Київзеленбуд», комунальні та приватні керуючі компанії або комерційні структури.

Відповідно до Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України, міста зобов'язані проводити облік зелених насаджень, вказувати їхній видовий склад, вік та стан. Облік проводиться місцевими органами самоврядування планово та на замовлення приватних балансоутримувачів ділянки. Кожен орган місцевого самоврядування самостійно визначає частоту, з якою він проводить облік, але не рідше одного разу на 5 років.

Єдиною прийнятою для усіх органів місцевого самоврядування інструкцією стала «Інструкція з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затверджена наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226. За матеріалами інвентаризації складається паспорт об'єкта (благоустрою, території підприємств, установ, організацій, інших земельних ділянок, на яких розташовані зелені насадження) затвердженої форми. Паспорт об'єкта затверджується балансоутримувачем, власником чи користувачем земельних ділянок, на яких розташовані зелені насадження, та підписується виконавцем робіт з інвентаризації.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ТА УПРАВЛІННЯ ЗЕЛЕНИМИ НАСАДЖЕННЯМИ

ГРОМАДСЬКОГО ЗНАЧЕННЯ У МІСТІ КИЄВІ

2.1. НАЯВНІ БАЗИ ДАНИХ З ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ У МІСТІ КИЄВІ: СТУПІНЬ ЇХНЬОЇ ДОСТУПНОСТІ ДЛЯ ГРОМАДСЬКОСТІ, ВИГЛЯД, ПРИНЦИП ФОРМУВАННЯ, ЧАСТОТА ОНОВЛЕННЯ

На офіційному сайті КО «Київзеленбуд» представлено проєкт Стратегії розвитку КО «Київзеленбуд» на 2017–2021 роки [14]. Він стосується переважно інформації, пов'язаної з модернізацією самого підприємства, але містить й плани щодо збільшення кількості зелених насаджень, об'єктів ПЗФ, розширення асортименту насаджень, нових стандартів озеленення прибудинкових територій тощо. Відсутні будь-які положення, що стосувалися б інвентаризації зелених насаджень у містах чи покращення способів їхнього утримання.

Окрім цього, відповідно до інформації, отриманої на запит у КО «Київзеленбуд», Стратегія розвитку КО «Київзеленбуд» на 2017–2021 рр. не затверджувалась жодним розпорядчим документом, отже, не має регламентуючого характеру.

В стратегії немає згадки про таку проблему, як «топінг», або «кронування» дерев, яке мешканці українських міст вважають другим злом щодо озеленення після забудов зелених зон. Для прикладу, подібна комплексна програма озеленення у Львові не мала жодних згадок про цю проблему.

Загальна площа міських зелених насаджень, яка закріплена за районними КП УЗН м. Києва, на 01.01.2018 становить 7 726,2 га.

Інвентаризація зелених насаджень на території міста Києва станом на 01.01.2018

П/п	Назва району	Усього зелених насаджень, га	У тому числі			Кількість дерев, шт.	Кількість кущів, шт.
			Під квітниками, га	Під газонами, га	Під доріжками		
1	Голосіївський	1007,4	1,3	298,0	15,0	824 615	208 425
2	Дарницький	1 339,1	1,5	849,9	14,2	108 772	43 405
3	Деснянський	1 137,6	2,5	326,7	14,6	23 890	79 107
4	Дніпровський	655,5	2,0	346,6	42,0	27 932	49 333
5	Оболонський	554,7	2,8	396,0	16,5	34 323	96 895
6	Печерський	347,0	1,9	200,8	18,8	198 443	105 068
7	Подільський	836,6	0,9	128,1	8,5	98 741	38 420
8	Святошинський	735,6	0,9	483,1	9,9	220 830	119 302
9	Солом'янський	556,1	3,1	477,2	20,2	121 815	92 524
10	Шевченківський	556,6	1,4	173,6	22,8	183 647	39 023
Разом		7 726,2	18,3	3 680,0	182,5	1 843 008	871 502

На закріплених за комунальними підприємствами з утримання зелених насаджень територіях розміщено 119 парків, 528 скверів, 49 бульварів, 38 проспектів, 8 площ, 34 схили, 20 урочищ.

Районне зонування зелених насаджень міста Києва станом на 01.01.2018

П/п	Назва району	Парки	Сквери	Бульвари	Проспекти	Площі	Схили	Урочища	Інші впорядковані зелені насадження	Зелені насадження на вулицях	Зелені насадження на транспортних розв'язках	Зелені насадження на захисних зонах
1	Голосіївський	495,4	46,1	61,7	79,1	27,9	61,5	164,3	-	71,4	-	-
2	Дарницький	154,5	39,6	1,5	25,8	5,0	-	1031,3	-	68,8	12,7	-
3	Деснянський	504,7	11,4	3,2	27,3	-	-	496,8	11,4	73,6	9,2	-
4	Дніпровський	483,2	30,3	27,0	14,9	1,5	-	-	16,3	45,9	21,6	14,7
5	Оболонський	177,5	117,7	12,8	20,9	-	-	-	83,1	125,7	17,0	-
6	Печерський	211,2	7,2	14,2	-	1,5	34,4	-	12,2	59,0	7,1	-
7	Подільський	173,5	25,6	2,3	18,6	-	2,0	-	563,5	50,3	0,6	-
8	Святошинський	60,3	51,7	13,1	37,3	-	-	-	83,1	131,6	25,8	332,5
9	Солом'янський	180,6	53,3	11,3	18,2	-	31,7	100,1	59,6	86,7	3,8	10,7
10	Шевченківський	379,2	41,7	7,2	2,6	-	28,5	-	-	93,0	4,3	-
Разом		2820,1	424,6	154,3	244,7	35,9	158,1	1792,5	829,2	806,0	102,1	357,9
Кількість		119	528	49	38	8	34	20	39	868	79	15

З метою отримання інформації щодо наявних баз даних з інвентаризації зелених зон у місті Києві, їхнього вигляду, принципу формування, частоти оновлення тощо було зроблено запити до наступних установ:

- КО «Київзеленбуд»;
- 10 КП УЗН у районах м. Києва;
- Управління екології та природних ресурсів.

Запитувана інформація стосувалася наступних положень:

1. Опис процедури інвентаризації зелених насаджень та методичні рекомендації для працівників, які проводять інвентаризацію.
2. Витяги з нормативних документів про прийняття процедури інвентаризації зелених насаджень у районі.
3. Опис наявних результатів останньої планової інвентаризації, що проводила РДА (час та місце проведення, показники, в якому вигляді зберігаються дані тощо).

Управління екології та природних ресурсів повідомило, що проведення інвентаризації зелених насаджень міста Києва не належить до їхніх повноважень.

КО «Київзеленбуд» надало інформацію, що інвентаризація зелених насаджень проводиться відповідно до «Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затвердженої наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226.

Інструкція є обов'язковою під час виконання робіт з інвентаризації всіх насаджень у межах населеного пункту. Відповідальними за проведення інвентаризації зелених насаджень у межах повноважень, визначених законодавством, є органи місцевого самоврядування, балансоутримувачі, власники чи користувачі земельних ділянок, підприємства, організації, установи, на території яких розташовані зелені насадження.

У відповідь на запитувану інформацію було отримано електронні листи з усіх 10 КП УЗН м. Києва із зазначенням наступних положень щодо процедури проведення інвентаризації у кожному відповідному районі:

Назва КП УЗН	Наявні бази даних з інвентаризації	Частота оновлення
Голосіївський	1. Інвентаризація зелених насаджень, які знаходяться на балансі, проводиться працівниками підприємства відповідно до «Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затвердженої наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226	Раз на 5 років
Дарницький	1. Проводиться відповідно до «Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затвердженої наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226	Щоквартально складається відомість наявності зелених насаджень
Деснянський	1. Проводиться відповідно до «Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затвердженої наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226. 2. Остання планова інвентаризація зелених насаджень, які знаходяться на балансі КП УЗН Деснянського району, проводилась працівниками підприємства 2017 року. 3. За результатами проведеної інвентаризації на кожен об'єкт зеленого господарства, який знаходився на балансі КП УЗН, складено паспорти об'єктів благоустрою зеленого господарства, які зберігаються у паперовому вигляді на виробничій базі підприємства	Раз на 5 років
Дніпровський	1. Проводиться відповідно до «Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затвердженої наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226	Здійснюється щорічно
Оболонський	1. Проводиться відповідно до «Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затвердженої наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226. 2. Відповідно до інвентаризаційних даних складається реєстр об'єктів благоустрою зеленого господарства за КП УЗН Оболонського району згідно з додатком 9 до п. 14.2.2 Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України, в якому описується назва об'єкту, площа, видовий склад, вік та кількість зелених насаджень. Узагальнення даних планової інвентаризації проводиться на електронному та паперовому носіях. 3. Отримані інвентарні дані вносяться в кінці поточного року до реєстру	Щорічно

Печерський	1. Проводиться відповідно до «Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затвердженої наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226. 2. Інвентаризація проводиться суб'єктами господарювання, а також балансоутримувачами об'єктів благоустрою державної чи комунальної форми власності, які мають технічні можливості, відповідних фахівців, за погодженням з виконавчими органами міських, селищних, сільських рад. Результати інвентаризації затверджуються в рукописному та електронному вигляді з матеріалами після проведення камеральних робіт	Раз на 5 років, з квітня до жовтня
Подільський	1. Проводиться відповідно до «Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затвердженої наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226	Раз на 5 років
Святошинський	1. Проводиться відповідно до «Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затвердженої наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226	Раз на 5 років
Солом'янський	1. Проводиться відповідно до «Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затвердженої наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226. 2. Станом на 01.01.2021 підприємством проведено інвентаризацію зелених насаджень та об'єктів зовнішнього благоустрою зеленого господарства за КП УЗН Солом'янського району м. Києва за 2020 рік та складено реєстри, які зберігаються в електронному та паперовому вигляді	Раз на 5 років
Шевченківський	1. Проводиться відповідно до «Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затвердженої наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226 2. Комунальне підприємство з утримання зелених насаджень Шевченківського району м. Києва не створювало, не отримувало та не має методичних рекомендацій для працівників, які проводять інвентаризацію зелених насаджень, а також витягів з нормативних документів про ухвалення процедури інвентаризації зелених насаджень у Шевченківському районі міста Києва. 3. За результатами інвентаризації зелених насаджень КП УЗН Шевченківського району станом на 01.01.2021 складено реєстр основних соціально-економічних показників щодо підприємства, реєстр об'єктів благоустрою зеленого господарства Шевченківського району, закріплених за підприємством, інвентаризацію об'єктів зовнішнього благоустрою підприємства, інвентаризацію зелених насаджень підприємства	Раз на 5 років

Загалом, КО «Київзеленбуд» та 10 районних КП УЗН у місті Києві повідомили, що основним нормативним документом про ухвалення процедури інвентаризації зелених насаджень є «Інструкція з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затверджена наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226. Відповідно до неї, інвентаризація зелених насаджень проводиться один раз на 5 років. Проте такі районні КП УЗН, як Дніпровський та Оболонський, повідомили, що проводять інвентаризацію щорічно. Дарницький КП УЗН — щоквартально. Окрім цього, Дніпровським, Святошинським та Солом'янським КП УЗН було додатково надано реєстр об'єктів благоустрою зеленого господарства, де зазначено перелік об'єктів, їхню адресу, площу, породний склад, середній вік насаджень, загальний стан, кількість дерев та кількість кущів. Було також повідомлено, що окремі методичні рекомендації для працівників, які проводять інвентаризацію зелених насаджень, не створюються. Очевидна плутанина у термінології: в «Інструкції» раз на 5 років проводиться інвентаризація, але відповідно до Закону в такий термін має проводитися паспортизація, а інвентаризація — раз на рік. Саме тому відповіді різних УЗН настільки відрізняються, бо вони самі не розрізняють, про яку процедуру і терміни йдеться.

2.2. СХЕМА ОБЛІКУ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ ГРОМАДСЬКОГО ЗНАЧЕННЯ МУНІЦИПАЛЬНИМИ СТРУКТУРАМИ (РОЗПОДІЛ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ, СХЕМА УХВАЛЕННЯ РІШЕНЬ, ФОРМУВАННЯ ТА ОПАНУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ)

2.2.1. Розподіл відповідальності в ухваленні рішень щодо інвентаризації

Відповідно до Комплексної міської цільової програми екологічного благополуччя м. Києва на 2019–2021 рр., питаннями благоустрою, охорони та збереження зелених насаджень у системі зеленого господарства міста займаються наступні організації, що входять до складу комунального об'єднання «Київзеленбуд»:

- десять районних комунальних підприємств з утримання зелених насаджень (КП УЗН);
- три комунальні підприємства — лісопаркові господарства (КП ЛПГ);
- Міський декоративний розсадник «Теремки» (МДР «Теремки»);
- Міська станція захисту зелених насаджень (МСЗН),

Служби, які відповідають за зелені насадження:

- КО «Київзеленбуд» (1 центральний і 10 районних осередків — у кожному районі міста) — здійснює догляд за зеленими насадженнями в місцях загального користування: газонами, парками, клумбами, кущами, деревами. Працівники підприємств не лише виривають бур'ян у парках, скверах, а й здійснюють утримання паркової інфраструктури (доріжки, лави). У разі передачі громадянину у власність за рішенням КМР (КМДА) земельної ділянки, обов'язок охороняти та відновлювати зелені насадження переходить до власника земельної ділянки. Але видалення багаторічних насаджень власником земельної ділянки здійснюється лише після сплати КО «Київзеленбуд» відновної вартості багаторічних насаджень. Втім, практичної дії цей норматив не має, і випадків відшкодування вартості дерева мало (або взагалі не

було). Для того щоб посадити дерево, теж бажано отримати погодження КП — інакше можуть випадково чи умисно видалити.

- Управління екології та природних ресурсів. У підпорядкуванні цього Управління знаходиться КП «Плесо», що займається охороною, утриманням та експлуатацією земель водного фонду м. Києва, відповідальне за зовнішній благоустрій, санітарний стан та експлуатацію міських водойм. Також до нього належить КО «Київзеленбуд», що здійснює догляд за зеленими насадженнями в місцях загального користування.

- Комунальні підприємства «Шляхово-експлуатаційне управління (ШЕУ) з ремонту та утримання автомобільних шляхів та споруд на них» відповідного району — відповідальні за стан тротуарів, їхній поточний ремонт, наявність/відсутність пандусів і безбар'єрного простору, тротуарні стовпчики, паркани, пішохідні переходи, стан зупинок громадського транспорту, наявність смітників, видалення рекламного сміття тощо. Наприклад, у разі пошкодження автомобіля через потрапляння у відкритий каналізаційний колодязь на дорозі під час руху, навіть якщо кришка колодязя не знаходилась на балансі КП «Шляхово-експлуатаційного управління», або через наїзд на спресовану брилу снігу, яка загороджує рух на дорозі, відповідальність нестиме це управління, адже воно не створило належних умов щодо безпеки використання автомобільної дороги, де сталася ДТП.
- КП «Керуюча компанія» — комунальні підприємства з обслуговування житлового фонду міста Києва. Підпорядковуються внутрішня прибудинкова територія (двір) та окремі зелені насадження окремих районів.
- КП «Київблагоустрій» і районні осередки — засноване Київською міською радою на власності територіальної громади м. Києва та у своїй діяльності підпорядковується Департаменту міського благоустрою виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) з питань, визначених чинним законодавством та Статутом, і керується чинним законодавством України та Правилами благоустрою міста Києва.

2.2.2. Формування бюджету та виділення коштів на проведення інвентаризації

Виділення коштів на проведення інвентаризації КО «Київзеленбуд»

Відповідно до Державних публічних закупівель України [15], Київське комунальне об'єднання зеленого будівництва та експлуатації зелених насаджень міста «Київзеленбуд» оголосило про проведення тендеру на «Послуги з коригування і моніторингу Програми розвитку зеленої зони м. Києва до 2010 року та концепції формування зелених насаджень у центральній частині міста». Товариство з обмеженою відповідальністю «Інститут земельно-правових відносин «УкрЗемКонсалт» від 20.07.2020 було оголошено переможцем тендера. Ціна договору, визначена за результатами переговорів, становила 2 337 300.00 грн без ПДВ.

Етап, на який розраховуються основні показники, становить 10 років (на період з 2020 по 2030 рр.). Склад і зміст роботи включають:

- Текстову частину — пояснювальну записку;
- Графічну частину — карту існуючих об'єктів благоустрою зеленого господарства та територій, що пропонуються для створення нових;
- Реєстр зелених зон міста Києва.

Основні завдання розробки включають, серед іншого, наступні:

- Провести аналіз даних державного земельного кадастру по м. Києву та здійснити облік/інвентаризацію земельних ділянок об'єктів благоустрою зеленого господарства (включно з зеленими насадженнями загального користування та спеціального призначення) м. Києва (в т. ч. земельних ділянок, яким рішеннями Київської міської ради надано статус зелених зон), а також земель лісового фонду м. Києва.
- Провести аналіз забезпеченості озелененими територіями адміністративних районів м. Києва.
- Провести моніторинг та актуалізувати перелік основної законодавчої, правової та нормативної проблематики в галузі озеленення і утримання об'єктів благоустрою зеленого господарства м. Києва та визначити шляхи їхнього вирішення.
- Провести моніторинг та актуалізувати містобудівну проблематику, організаційно-технологічні та технічні проблеми, економічні та екологічні проблеми, пов'язані з веденням міського зеленого господарства, та надати рекомендації щодо шляхів їхнього вирішення.
- Проаналізувати та оновити, з урахуванням даних діючого Генерального плану міста Києва на період до 2020 року, перелік озелених територій, що резервуються для розвитку мережі зелених насаджень загального користування.
- Визначити оновлений перелік об'єктів благоустрою зеленого господарства, які потребують вживання заходів з реконструкції та капітального ремонту до 2030 року.
- Провести моніторинг наявних об'єктів природно-заповідного фонду на території м. Києва.
- Вивчити сучасний стан зелених насаджень м. Києва, їхній вплив на формування природних ландшафтів.

- Визначити та надати рекомендації щодо видового складу дерев і кущів, перспективних для міського озеленення та формування міських лісових насаджень.
- Передбачити необхідність та кількість технічного забезпечення КП УЗН для виконання робіт з догляду за зеленими зонами та міськими лісами.
- Скласти перспективний план будівництва виробничих ділянок з утилізації листя та інших рослинних відходів.

Фінансова звітність щодо використання бюджетних коштів КО «Київзеленбуд»

Обсяг бюджетних призначень та/або бюджетних асигнувань на 2020 рік — всього та в розрізі бюджетних програм [16]: 620272,28 тис. грн — всього, в т. ч.:

- 313443,18 тис. грн — «Благоустрій міст, сіл, селищ» (бюджетна програма)
- 98871,20 тис. грн — «Реалізація заходів щодо інвестиційного розвитку території»
- 191800,00 тис. грн — «Цільові фонди, утворені Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади»
- 16057,90 тис. грн — «Природоохоронні заходи за рахунок цільових фондів»

Обсяг проведених видатків бюджету та наданих кредитів з бюджету за звітний період (І півріччя) — всього та в розрізі бюджетних програм (окремо зазначаються кошти спеціального фонду бюджету) [16]: 140037,83 тис. грн — всього, в т. ч.:

- 67665,66 тис. грн — «Благоустрій міст, сіл, селищ» (бюджетна програма)
- 33318,92 тис. грн — «Реалізація заходів щодо інвестиційного розвитку території»
- 37765,21 тис. грн — «Цільові фонди, утворені Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади»
- 1288,03 тис. грн — «Природоохоронні заходи за рахунок цільових фондів»

Що стосується договорів у 2020 р., сплата суб'єктом господарювання за якими перевищує 1 млн грн на рік, то сюди належать переважно роботи із озеленення проспектів, капітальний ремонт та благоустрій парків, скверів, реконструкція та реставраційні роботи.

Виділення бюджетних коштів Управлінням екології та природних ресурсів на програми із міського озеленення

Бюджетна програма місцевого бюджету за 2019 рік [17] включає видатки у розмірі 296 481 800,00 грн на забезпечення реконструкції та будівництва об'єктів зеленого господарства, водних об'єктів міста (відповідно до розпорядження КМДА). Зокрема, сюди належать наступні показники:

- Витрати на реконструкцію та будівництво об'єктів — 270 787 100 грн
- Витрати на виконання робіт з проектування об'єктів реконструкції та будівництва — 25 694 700 грн

Відповідно до Програми економічного і соціального розвитку м. Києва на 2018–2020 рр. [18], було зроблено субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам (зокрема КО «Київзеленбуд») на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій у розмірі 92 572,3 тис. грн. Наприклад, такі заходи включали реконструкцію парку відпочинку в урочищі «Наталка» в Оболонському районі м. Києва, будівництво скейт-парку в парку «Молодіжний» в Деснянському районі м. Києва, реконструкцію парку «Совки» у Святошинському районі м. Києва тощо.

Київська міська цільова програма організації благоустрою зеленої зони та земель водного фонду на 2019–2021 роки [19] передбачає виділення коштів у розмірі 5 430 534,95 тис. грн. Зокрема, що стосується завдань із благоустрою об'єктів зеленого господарства, сюди належать наступні:

- Забезпечення догляду за територією зеленого господарства міста (виконавці — районні в м. Києві державні адміністрації, КП УЗН м. Києва). Фінансування: 279104,00 тис. грн.
- Забезпечення догляду за територією міських лісів (виконавці — Управління екології та природних ресурсів, КП ЛПГ м. Києва). Фінансування: 107890,0 тис. грн.
- Забезпечення організації, координації та контролю діяльності підприємств зеленого господарства міста (виконавці — Управління екології та природних ресурсів, КО «Київзеленбуд»). Фінансування: 122297,50 тис. грн.
- Захист зелених насаджень (виконавці — Управління екології та природних ресурсів, КО «Київзеленбуд») Фінансування: 67500,30 тис. грн.

- Поліпшення матеріально-технічного стану підприємств зеленого господарства міста (виконавці — Управління екології та природних ресурсів, КО «Київзеленбуд»). Фінансування: 74070,22 тис. грн.
- Реконструкція і капітальний ремонт парків, скверів та об'єктів зеленого господарства міста (виконавці — Управління екології та природних ресурсів, КО «Київзеленбуд»)
- Оновлення зеленої зони м. Києва (виконавці — Управління екології та природних ресурсів, КО «Київзеленбуд»). Фінансування: 60000,00 тис. грн.

Отже, відповідно до Державних публічних закупівель України, за замовленням КО «Київзеленбуд», на Інститут земельно-правових відносин «УкрЗемКонсалт» покладається відповідальність у проведенні інвентаризації земельних ділянок об'єктів благоустрою зеленого господарства м. Києва, аналізі забезпеченості озеленими територіями адміністративних районів м. Києва, визначенні поточного стану зелених насаджень м. Києва.

Значні бюджетні витрати КО «Київзеленбуд» відбуваються із метою проведення робіт із озеленення проспектів, капітального ремонту та благоустрою парків, скверів, реконструкції та реставраційних робіт. Кошти на проведення вищезазначених робіт виділяються Управлінням екології та природних ресурсів, що, своєю чергою, підпорядковується Київській міській державній адміністрації. Проте ці значні витрати часто не підкріплені порівняно незначними витратами на інвентаризацію зелених насаджень до і після втручання.

2.3. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕННЯ ГЛИБИННИХ ІНТЕРВ'Ю З КП УЗН МІСТА КИЄВА ЩОДО НЕДОЛІКІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ

Окремо було проведено чотири глибоких анонімних інтерв'ю з представниками КП УЗН відповідних районів м. Києва щодо недоліків організації процесу інвентаризації зелених насаджень, які існують наразі, та щодо того, на що варто було б звернути увагу або виправити. Слід зазначити, що численні спроби організувати глибокі інтерв'ю з представниками КП УЗН кожного адміністративного району м. Києва викликали певний спротив та небажання державних структур йти на діалог з громадськістю. Проблема з організацією такого роду спілкування полягала у постійних відмовах та перенесенні часу зустрічі, як наслідок, було проведено та використано у роботі результати лише 4 інтерв'ю із 10 запланованих. Відповідно, ми можемо зробити певні висновки про обмежену відкритість УЗН до співпраці з громадянським суспільством; це потенційно може мати критичне значення для впровадження партисипативної інвентаризації зелених насаджень у місті Києві.

Питання інтерв'ю було розділено за логічним змістом на чотири окремі категорії (див. Додаток 1 «Структура проведення глибоких інтерв'ю з КП УЗН міста Києва»):

1. Загальні питання:
 - Показники щодо окремих дерев, що варто зазначати у інвентаризаційному реєстрі.
 - Використання «Реєстру об'єктів благоустрою зеленого господарства».
 - Оновлення баз даних з інвентаризації.

- Проблеми та перешкоди у впровадженні діяльності з інвентаризації.
- Наявність ресурсів для здійснення більш детальної інвентаризації.
- Використання результатів інвентаризації у поточній роботі.

2. Законодавство:

- Розробка методичних рекомендацій для працівників, які проводять інвентаризацію.
- Стратегічні документи.
- Контроль за проведенням інвентаризації.

3. Бюджет:

- Виділення коштів на проведення інвентаризації та фінансування подібних проєктів.

4. Пілотна інвентаризація за допомогою i-Tree Eco:

- Ділянки, на яких можна було б провести пілотну інвентаризацію.
- Згода на проведення пілотної інвентаризації.

Результати було узагальнено за всіма КП УЗН міста Києва. Серед показників щодо окремих дерев, що варто було б зазначати у інвентаризаційному реєстрі, майже усі представники КП УЗН м. Києва виділили наступні:

- порода дерева;
- діаметр стовбура дерева;
- вік (хоча б орієнтовний);
- стан дерева (задовільний/незадовільний, наявність пошкоджень);
- інформація щодо проведених та запланованих заходів із лікування, обрізки тощо. Особливо це є актуальним для цінних порід.

«Реєстр об'єктів благоустрою зеленого господарства» формально використовується на всіх підприємствах КП УЗН, із представниками яких було проведено інтерв'ю. Він складається на основі інвентаризаційних даних щодо кожної з ділянок. До нього вносяться такі показники, як: видовий та якісний склад дерев, їхня кількість, вік, загальна площа об'єктів благоустрою. Його розробляє кожен начальник ділянки і потім віддає на опрацювання головному агроному. Агроном зводить усі ділянки в один звіт, який згодом затверджується директором, головним агрономом та начальником кожної ділянки. Після цього Реєстр подають до РДА відповідного району м. Києва, відділу економіки, а також до центральної КО «Київзеленбуд».

Якість даних, що знаходяться зараз у Реєстрі, оцінюється респондентами як задовільна. У Реєстрі відображені всі ділянки, в кінці подана загальна площа, яка має збігатися з бухгалтерськими даними і загалом з інвентаризацією усіх земель, що є у підприємства на балансі. Наразі інвентаризація ґрунтується на попередніх даних, піднімаються дослідні камеральні роботи. Триває аналіз видалень, нових саджанців, рівня їхнього виживання. Певною мірою працівники моделюють ситуацію, кожне дерево не має належного детального огляду. Необхідною є більш розширена інформація щодо кожного об'єкту благоустрою (дерева, кущі тощо), бо наразі існує просто список.

Також було зазначено, що Реєстр містить загальнодоступну інформацію, проте кожен КП УЗН не зобов'язаний сповіщати громадськість щодо його створення чи оновлення. Громадськість може отримати доступ до Реєстру за зверненням або запитом.

На підприємствах він знаходиться у друкованому та електронному виглядах.

Що стосується частоти оновлення баз даних з інвентаризації, усіма КП УЗН зазначено, що паспортизація проводиться не менше 1 разу на 5 років, тоді як інвентаризація має проводитись або щорічно, або раз на 2 роки. Інвентаризація проводиться відповідно до наказу на підприємстві. Інвентаризацію основних засобів проводить бухгалтерія, щоб звірити кількість дерев, кущів тощо. Також є запити з КО «Київзеленбуд» щодо надання їм оновленої інформації на 1 січня кожного року. Оновлення бази даних інвентаризації відбувається щороку. Ці дані вносяться з урахуванням нової посадки кущів, дерев, капітального ремонту об'єктів.

Серед основних проблем та перешкод у впровадженні діяльності з інвентаризації було виділено наступні:

- Недостатність кадрів, значні трудові витрати, потреба у спеціалістах, які розбираються в породи, видах тощо. Деревостан зазнає постійних змін, безперервно проводяться роботи з утримання.
- Існує також законодавча проблема. Наразі жоден об'єкт не має державного акта, не є чітко встановленими межі ділянок. Існує конфлікт із іншими балансоутримувачами. Згідно з Земельним кодексом, лише 2 документи посвідчують право землекористування: Державний акт на право постійного користування або Договір оренди. Проте у КП УЗН є тільки Указ Президента, де прописана площа, а також дані інвентаризації, проведеної лісокомплексною експедицією 1999 року.
- Проблема із забудовниками та незаконні вирубки.
- Інвентаризація проводиться частково на папері, частково — в електронному вигляді.
- Існують великі ділянки територій (парки, схили Дніпра площею понад 60 га), де складно проводити інвентаризацію за кожним деревом. За Інструкцією, обирають найпопулярніше дерево, вимірюють його діаметр, висоту тощо та усереднюють під його параметри інші.
- Окрім цього, наявна проблема зі схилами. З 1980 року інвентаризація там не проводиться, адже дуже великий об'єм, а також заповідна територія, де не можна проводити жодні роботи. Нові дерева не висаджуються, тільки прибирають, якщо дерево впало.
- Не вистачає отриманої відновної вартості на придбання і висадку нових дерев. Наприклад, якщо у плані підприємства вказано висадити 900 дерев, то з відновної вартості можна придбати лише 300.

Що стосується ресурсів, потрібних для вирішення вищезазначених проблем, було зазначено наступне:

- Для оновлення та внесення інвентаризаційних даних у базу є потреба у додатковому часі, людських та фінансових ресурсах. Можна точково залучати волонтерів.
- Варто було б залучати більше професійних спеціалістів.
- Потрібно збільшити фінансування, щоб мати можливість придбати техніку, зменшуючи таким чином обсяг роботи людей.
- Також необхідним є більш вимогливий облік та інвентаризація кожного окремого дерева (щоб кожне дерево мало власний інвентарний номер).
- На майбутнє, слід розробити моделі, що передбачали б розвиток дерев та динамічно змінювались у часі. Це значно зменшило б витрати часу на обробку даних працівниками.
- Також необхідно передбачити спостереження за станом дерева з урахуванням умов навколишнього середовища, що постійно змінюються. Враховувати, яким саме чином урбаністичні агрофактори впливають на розвиток дерева. Можливо, певному виду дерев складно в даних умовах, на нього негативно впливають такі фактори, як задимленість, загазованість, зміна клімату. Один вид дерев необхідно замінити на інший вид.
- Можливою є інтеграція програми i-Tree. Наприклад, балансоутримувач вносить дані щодо сухого дерева, додає фото.

Усі представники КП УЗН погодилися, що хотіли би мати можливість залучити волонтерів та місцевих активістів до проведення інвентаризаційних робіт. Проте необхідною є відповідна кваліфікація волонтерів, зокрема, при використанні програмного забезпечення i-Tree. Для цього варто було б провести серію тренінгів, можливо, навіть долучити до цього вже наявних працівників. Вони зазначили, що кожного року підприємства активно проводять суботники і весняний благоустрій із залученням громадськості.

Результати інвентаризації використовуються у роботі підприємств переважно для поточного та стратегічного планування. Так, визначають, які зелені насадження варто оновити, де необхідно досадити дерева. Окрім цього, визначають сухі та пошкоджені дерева, відповідно, на наступний рік закладається бюджет. Основні ескізи за капітальними роботами теж певним чином ґрунтуються на інвентаризації. Також, якщо проводяться заходи з боротьби зі шкідником, аналізуються дані щодо наявних дерев, їхньої кількості, стану та розташування. Визначається група ризику, робиться попередній огляд. У своїй діяльності підприємства КП УЗН також використовують результати інвентаризації для відповідей на депутатські звернення, публічні запити на інформацію, зовнішню комунікацію тощо. При складанні акту обстеження відстежується реальна кількість закуплених та висаджених дерев, що унеможливорює махінації з боку начальників дільниць.

На жодному з підприємств КП УЗН, з якими було проведено інтерв'ю, не розроблені додаткові методичні рекомендації для працівників, які проводять інвентаризацію — вони керуються у своїй роботі виключно наказом «Про затвердження Інструкції з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України» та Правилами утримання зелених насаджень у населених пунктах України. При виникненні питань у працівників можливе обговорення та більше детальне пояснення окремих положень. Робітники, які підвищують кваліфікацію, складають іспити за цими правилами. Наразі розробляються певні положення, що б покращували поточні правила, проте в цьому немає значної необхідності. Відсутня інформація щодо будь-яких стратегічних документів, що б визначали плани на інвентаризацію зелених насаджень у Києві. Керуються тільки Програмою комплексного розвитку зелених зон міста Києва.

Стосовно контролю за процедурою проведення інвентаризації на підпорядкованих КП УЗН ділянках, його здійснює бюро технічної інвентаризації. Контролюють якість даних головний агроном та інженер. Згодом ці дані надсилаються до КО «Київзеленбуд», там вони також перевіряються та за умови виникнення питань повертаються на підприємство.

Що стосується виділення бюджетних коштів, усі представники КП УЗН зазначили, що подібні питання не в їхній компетенції, вони не мають жодного впливу на формування та розподіл бюджету. Якщо інвентаризація проводиться і оплачується на загальноміському рівні, варто дослідити ефективність такої практики загалом.

Представники усіх чотирьох КП УЗН висловили попередню згоду на проведення пілотної інвентаризації в межах територій свого підприємства. Проте було зазначено, що необхідною умовою є наявність бажання в людей, а також мінімальна профільна освіта. Варто було б провести тренінги з опанування програми i-Tree як для працівників, так і для волонтерів. Теоретично, є потенціал вивчити новий продукт та працювати з ГІС через планшети, проте робітників потрібно навчати окремо, наразі на це спроможні виключно начальники дільниць. Серед ділянок зелених насаджень у Києві, де можливо провести пілотну інвентаризацію інструментом i-Tree, виділено парки (Партизанської Слави, Осокорки, Куренівський), сквери (на площі Щекавицька, біля кінотеатру «Жовтень»), вулиці (Деміївська). Зазначено, що з огляду надання ділянкою екосистемних послуг найбільш важливими є Голосіївський парк та парк Партизанської Слави, Дніпрові кручі, Аскольдова могила тощо.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

- 1 Основним регламентуючим документом, на який посилаються усі нормативні акти та локальні укази, є Закон України «Про благоустрій населених пунктів». Зелені насадження там вимірюються за площею (парки, ліси) або за призначенням (сніго- та пилозахисні смуги, санітарно-захисні чи декоративні).
- 2 Відповідно до Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України, міста зобов'язані проводити облік зелених насаджень, вказувати їхній видовий склад, вік та стан. Облік проводиться місцевими органами самоврядування планово та на замовлення приватних балансоутримувачів ділянки. Кожен орган місцевого самоврядування самостійно визначає частоту, з якою він проводить облік, але не рідше 1 разу на 5 років.
- 3 Єдиною прийнятою для усіх органів місцевого самоврядування інструкцією стала «Інструкція з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу», затверджена наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 року за № 226. За матеріалами інвентаризації складається паспорт об'єкта (благоустрою, території підприємств, установ, організацій, інших земельних ділянок, на яких розташовані зелені насадження) затвердженої форми. Паспорт об'єкта затверджується балансоутримувачем, власником чи користувачем земельних ділянок, на яких розташовані зелені насадження, та підписується виконавцем робіт з інвентаризації.
- 4 Наразі інвентаризація зелених насаджень відбувається на папері та в вигляді Excel-таблиць, усі матеріали заносяться до «Реєстру об'єктів благоустрою зеленого господарства», що зберігається у КП УЗН відповідного району м. Києва. Реєстр містить інформацію, доступ до якої можна отримати за зверненням або запитом. Використання більш сучасних ГІС-систем для інвентаризації зелених насаджень відсутнє. Таким чином, система інвентаризації зелених насаджень міста Києва наразі не є партисипативною, відкритою для громадськості, а також не є інтерактивною.
- 5 При виконанні інвентаризації усі підприємства КП УЗН м. Києва керуються у своїй роботі виключно наказом «Про затвердження Інструкції з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України» та Правилами утримання зелених насаджень у населених пунктах України.
- 6 Наразі інвентаризація зелених насаджень ґрунтується на попередніх даних, піднімаються дослідні камеральні роботи. Певною мірою працівники моделюють ситуацію, кожне дерево не має належного детального огляду. Існує потреба у більш розширеній інформації щодо кожному об'єкту благоустрою, адже наразі є лише загальний список щодо кожної інвентаризаційної ділянки із зазначенням видового та якісного складу дерев, їхньої кількості, віку, загальної площі об'єктів благоустрою. В цьому списку складно або навіть неможливо ідентифікувати кожне окреме дерево, щоб співвіднести його з наявним у натурі.
- 7 Результати інвентаризації використовуються у роботі підприємств переважно для поточного та стратегічного планування. Так, визначають сухі та пошкоджені дерева, відповідно на наступний рік закладається бюджет. Основні ескізи за капітальними роботами теж певним чином ґрунтуються на інвентаризації. У своїй діяльності підприємства КП УЗН також використовують результати інвентаризації для відповідей на депутатські звернення, публічні запити на інформацію, зовнішню комунікацію тощо. Проте відсутній прямий зв'язок із подальшою заміною вилучених зелених насаджень, що перебували в незадовільному стані.
- 8 Контроль за дотриманням процедури інвентаризації зелених насаджень здійснює бюро технічної інвентаризації. Контролюють якість даних головний агроном та інженер; згодом ці дані надсилаються до КО «Київзеленбуд», там вони також перевіряються та за умови виникнення питань повертаються на підприємство.
- 9 Виділення бюджетних коштів на проведення інвентаризації зелених насаджень відбувається без погодження із керівництвом КП УЗН відповідних районів м. Києва. Як наслідок, спостерігається недостатність у фінансуванні заходів та залученні людських ресурсів. До того ж, відновна вартість, що сплачується за видалення дерев, не є достатньою для придбання нових у тих самих обсягах.
- 10 Наразі відсутні будь-які стратегічні документи, що б передбачали положення щодо вдосконалення процедури проведення інвентаризації зелених насаджень, її оновлення та спрощення формування баз даних. Окрім цього, відповідно до інформації, отриманої на запит у КО «Київзеленбуд», Стратегія розвитку КО «Київзеленбуд» на 2017–2021 рр. не затверджувалась жодним розпорядчим документом, отже, не несе регламентуючого характеру. Затвердженим є проєкт Програми комплексного розвитку зеленої зони міста Києва до 2030 року, проте там відсутні будь-які положення, що стосувалися б інвентаризації зелених насаджень у містах.
- 11 Небажання КП УЗН йти на діалог з представниками ГО УЕК «Зелена Хвиля» задля проведення анонімних глибинних інтерв'ю говорить про обмежену відкритість УЗН до співпраці з громадянським суспільством; це потенційно може мати критичне значення для впровадження партисипативної інвентаризації зелених насаджень у місті Києві.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- 1 Інвентаризація зелених насаджень відповідно до інструкції, розробленої 2001 року, не враховує появу ГІС-систем, що є набагато зручнішими для ведення обліку та інвентаризації за паперові схеми викопіювань з плану міста та паперового журналу обліку зелених насаджень. Перенесення інформації в Excel-таблиці теж не дає результату, оскільки табличну інформацію дуже складно використати для ідентифікації окремих зелених насаджень. Завдання ще більше ускладнюється, коли потрібно зазначити конкретні заходи з догляду за конкретним деревом. Відтак пропонується цілком оновити інструкцію з огляду на сучасні інструменти управління даними.
- 2 Серед показників щодо кожного дерева, що варто було б зазначати у інвентаризаційному реєстрі, можна виділити наступні: порода дерева, діаметр дерева, вік, стан дерева (задовільний/незадовільний, наявність пошкоджень), інформація щодо проведених і запланованих заходів з лікування, обрізки тощо.
- 3 Низку нормативних документів, в яких йдеться про утримання та інвентаризацію зелених насаджень, необхідно структурувати та узгодити між собою. З розмов з головними агрономами стало відомо, що в роботі вони користуються лише затвердженою Інструкцією, але не звертаються до інших документів, бо на думку респондентів у тому немає потреби.
- 4 Не вистачає окремо прописаного Закону (або будь-якого іншого програмного документа на рівні держави), де б зелені насадження трактувалися як окремий об'єкт благоустрою, що потребує окремих механізмів оцінки, обліку, утримання та відновлення з точки зору екосистемних послуг. Зелені насадження надають низку екосистемних послуг, проте жоден нормативний акт не враховує цінність зелених насаджень з огляду на це — лише що стосується коштів, які витрачаються на утримання.
- 5 Існує конфлікт між балансоутримувачами та користувачами території з приводу чіткого розмежування території та обов'язків. Керуючі компанії районів, районні КП УЗН і різні підрозділи РДА — всі мають на балансі ділянки із зеленими насадженнями, але не мають чіткого бачення їхніх меж. Необхідно ці межі окреслити та взяти на облік кожен ділянку, маючи чітке бачення ролей балансоутримувача та користувача території. Разом з тим, зелені насадження, що є поза сформованими земельними ділянками і поза територіями рекреаційних зон, взагалі не мають шансу бути проінвентаризованими і поставленими на баланс, адже виготовлення паспорта об'єкту благоустрою для них є неможливим.
- 6 Відповідно до наявних нормативних документів, паспортизація за «Інструкцією з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу» має проводитися раз на 5 років, а інвентаризація за запитом — не частіше 1 разу на рік. Але з практичної точки зору інвентаризація має бути проведена обов'язково разом із паспортизацією не рідше 1 разу на три роки. За наявності єдиної онлайн-системи інвентаризації окремих зелених насаджень дані будуть актуальними щодня, і зникне потреба у нормуванні періодів оновлень.
- 7 Усі стратегічні документи та розробка програм щодо розвитку зелених насаджень міста мають ґрунтуватися на достовірних даних, які мають багаторівневі можливості узагальнення. Необхідно мати на меті покращення якості та частоти отримання фінальних результатів інвентаризації, спрощення та доступності процесу для балансоутримувачів та мешканців.

- 8 Задля уникнення конфліктів щодо поводження з зеленими насадженнями, а також відповідальності за утримання та догляд дані за кожним деревом доцільно вносити у систему із зазначенням балансоутримувача ділянки, на якій розміщені зелені насадження.
- 9 Контроль за частотою та якістю виконання інвентаризації зелених насаджень на підпорядкованих КП УЗН ділянках має проводитися не тільки із залученням інспекторів з Державної екологічної інспекції та Контрольно-ревізійного управління (КРУ) та окремих представників підприємства, що відповідатимуть за дотримання вимог, визначених законодавством. Важливим є віднайдення механізму залучення громадськості до інвентаризації та контролю за якістю інвентаризації зелених насаджень.
- 10 Виділення коштів на інвентаризаційні потреби має проводитися із урахуванням реальних потреб в інвентаризації, що формуються з пропозицій головних агрономів КП УЗН. У своїх зверненнях вони мають вказувати ресурси, необхідні для здійснення більш детальної та частішої інвентаризації підпорядкованих ділянок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Норенко К., Куць Н., Рубель О. Парки замість бетону: нова політика у сфері управління зеленими насадженнями // Екологія. Право. Людина — 2016. — С. 18.
2. Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року — 2017. — [електронний ресурс] // режим доступу: <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2017/7/28/Strategy2025new.pdf>
3. Генеральний план м. Києва на період до 2020 р. // Інститут «Київгенплан» — К. : 2001. — 69 с.
4. Генеральний план м. Києва // КО «Інститут Генерального плану міста Києва» — К. : 2011. — 106 с.
5. European capital greenness evaluation — 2017. — [електронний ресурс] // режим доступу: https://philippgaertner.github.io/2017/10/european-capital-greenness-evaluation/?utm_medium=website&utm_source=archdaily.com
6. Про затвердження Програми розвитку зеленої зони м. Києва до 2010 року та концепції формування зелених насаджень в центральній частині міста : затв. Київською Міською Радою від 19 липня 2005 р. за №806 // Офіц. вид. — К. : Інформаційно-аналітичний центр «ЛІГА». — 2005. — 61 с.
7. Проєкт Програми комплексного розвитку зеленої зони міста Києва до 2030 року
8. Public Open Space Categories — [електронний ресурс] // режим доступу: <https://www.gigl.org.uk/open-spaces/public-open-space-categories/?fbclid=IwAR1d1SoKMq-dohXW5xUKvPlylzoNokXLXcnsQkfa6G37aa5OBRYyvH3egH4>
9. Про благоустрій населених пунктів. Закон України від 6 вересня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2005. — №49.
10. Благоустрій територій. Планування і забудова міських і сільських поселень: ДБН Б.2.2-5:2011: затв. наказом Мінрегіону України від 28.10.2011 № 259 // Офіц. вид. — К. — 2012. — 81 с.
11. Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України: затв. наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10 квітня 2006 р. за № 105.
12. Про затвердження Інструкції з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України: затв. наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 24 грудня 2001 р. за № 226.
13. Правила благоустрою міста Києва: затв. рішенням КМДА від 25 грудня 2008 року N1051/1051.
14. Проєкт «Стратегії розвитку «Київзеленбуд» на 2017–2021 роки» — [електронний ресурс] // режим доступу: <http://kyivzelenbud.com/about/strategiya-rozvytku/>
15. Державні закупівлі. Послуги з коригування і моніторингу Програми розвитку зеленої зони м. Києва до 2010 року та концепції формування зелених насаджень в центральній частині міста — [електронний ресурс] // режим доступу: https://www.dzo.com.ua/tenders/5941751?fbclid=IwARoAbOfgt-nMsJ-tA5cnlkmvMhSWqB38uX_LDdgQ4lsloiyTGhXcJEBeQ4
16. Фінансова звітність. Інформація щодо використання бюджетних коштів — [електронний ресурс] // режим доступу: <http://kyivzelenbud.com/about/fin-report/>
17. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми місцевого бюджету за 2019 рік — [електронний ресурс] // режим доступу: https://ecodep.kyivcity.gov.ua/files/2020/3/4/pasp_zv_2019.pdf
18. Програма економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018–2020 роки — [електронний ресурс] // режим доступу: <https://ecodep.kyivcity.gov.ua/files/2020/3/4/2018.pdf>
19. «Київська міська цільова програма організації благоустрою зеленої зони та земель водного фонду на 2019–2021 роки» — [електронний ресурс] // режим доступу: https://ecodep.kyivcity.gov.ua/files/2019/1/17/programa_2019-2021.pdf

ДОДАТОК 1

Структура проведення глибинних інтерв'ю з КП УЗН міста Києва

Загальні:

1. Які показники щодо окремих дерев, на Вашу думку, варто було б зазначати у інвентаризаційному реєстрі?
2. Чи знаєте Ви, що таке «Реєстр об'єктів благоустрою зеленого господарства», чи використовуєте його? Чи є публічний доступ до «Реєстру об'єктів благоустрою зеленого господарства» Вашого району? Яким чином можливий доступ громадськості до такого реєстру?
3. Як часто відбувається оновлення баз даних з інвентаризації та порядку її проведення у Вашому районному КП УЗН?
4. Які ви бачите проблеми та перешкоди у впровадженні діяльності з інвентаризації в Вашому КП УЗН? Які ресурси потрібні для їхнього вирішення та хто може цьому посприяти?
5. Чи у Вашого КП УЗН достатньо ресурсів (грошових та трудових) для здійснення більш детальної (або більш частішої) інвентаризації підпорядкованих ділянок? Для чого використовують результати інвентаризації та як часто працівники до них звертаються?
6. Чи хотіли б Ви мати можливість залучити волонтерів (місцевих активістів) до проведення інвентаризаційних робіт? Чому?
7. Яким чином Ви використовуєте результати інвентаризації у Вашій поточній роботі (в процесі ухвалення рішень щодо утримання та управління зеленими насадженнями району)?
8. Як би Ви оцінили б якість даних, що знаходяться зараз в реєстрі? Яка, на Вашу думку, частина зелених насаджень району відображена в реєстрі? Які саме це насадження (парки, сквери, вулиці, двори, тільки аварійні дерева)?

Щодо законодавства:

1. Чи розроблені певні методичні рекомендації для працівників, які проводять інвентаризацію, у Вашому КП УЗН? Якщо так, з чого вони складаються? Якого рівня працівники працюють з цими рекомендаціями? Чи зможуть вони працювати з ПС через планшети?
2. Які Ви знаєте стратегічні документи, що визначають плани на інвентаризацію зелених насаджень у Києві? Для чого важливо мати такі документи, на Вашу думку?
3. Чи хтось де-факто (в реальності) контролює, як часто, яким чином та наскільки якісно Ви проводите інвентаризацію на підпорядкованих КП УЗН ділянках? Якщо так, хто контролює та як це відбувається?

Щодо бюджету:

1. Чи отримує районний КП УЗН окремі кошти на проведення інвентаризації на територіях, що йому підпорядковуються? З якого джерела надходять фінанси (природоохоронний бюджет, статутний капітал, загальний фонд)?
2. Як часто фінансуються подібні проєкти? Як часто і в яких випадках проводять обстеження зелених насаджень? Де публікуються результати обстеження? Чи інформація, отримана при обстеженні, згодом якось потрапляє до інвентаризаційних журналів?

Щодо пілотної інвентаризації за допомогою i-Tree:

1. На якій ділянці зелених насаджень у Києві Ви б порекомендували провести пілотну інвентаризацію інструментом i-Tree? Які ділянки зелених зон Вашого району важливі для оцінки екосистемних послуг, що вони надають (таких як очищення повітря, поглинання вуглецю, створення комфортного мікроклімату тощо)?
2. Чи хотіли б Ви долучитися до проведення пілотної інвентаризації та/або запросити на такий захід своїх колег? (якщо так, ми надішлемо Вам запрошення на проходження навчання з користування i-Tree та інформацію про сам захід). Можна долучитися протягом одного дня проєкту або провести разом із нами повне обстеження обраної зеленої зони.

Приклад Реєстру об'єктів благоустрою зеленого господарства Дніпровського району

ЗАТВЕРДЖУЮ Директор КП УЗН Дніпровського району С.М.Ковшун								
РЕЄСТР об'єктів благоустрою зеленого господарства Дніпровського району станом на 30.10.2020р.								
№ п/п	Назва об'єкту	Адреса	Площа кв.м	Порослий склад об'єкту	Середній вік насаджень	Загальний стан	Кількість дерев, шт.	Кількість кущів, шт.
Дніпровський район								
Розділ 1. Насадження загального користування								
Парки культури та відпочинку								
1	Гідропарк	острів на р. Дніпро між Русанівською набережною та Набережним шосе	1492511	Тополя, Верба, Клен	50	Задовільний	2225	9430
2	Парк "Перемога"	між проспектом Визволителя та вул. Жмаценка	663649	Сосна, Береза, Тополя	50	Задовільний	2209	26402
Разом:			2156160	—	—	—	4434	35832
Парки								
1	о. Труханів	острів на р. Дніпро	3093482	Сосна, Клен, Тополя	60	Задовільний	121091	18468
2	уручине "Долобецьке"	острів на р. Дніпро	1284203,64	Верба, Тополя, Клен	45	Задовільний	178	0
3	біля кінотеатру "Дніпро"	між кінотеатром Дніпро (пр-т Гагаріна, 7) та загальноосвітньою школою	22800	Клен, Тополя	30	Задовільний	293	715
4	вдвозь вул. Попудренка	між вул. Попудренка та лінією метрополітену	158558	Сосна, Береза	50	Задовільний	1788	1829
5	вдвозь вул. А. Малишка	обмежено вул. Малишка та Броварським проспектом	138102	Сосна, Береза	50	Задовільний	2151	1574
6	вдвозь Броварського проспекту	обмежено лінією метрополітену та Броварським проспектом	44100	а	50	Задовільний	237	60
7	біля кінотеатру "Аврора"	між вул. Микитенка та Стальського	65438	Клен, Липа	25	Задовільний	785	3634
8	на ж.м. Райдужний	між вул. Райдужна та вул. М. Черемшину	192817	Верба, Клен	30	Задовільний	670	287
9	на ж.м. Строва-Райдужний	між вул. Вершини та проспектом Ватутіна	159800	—	—	Задовільний	0	0

76	вул. Рогозівська	вул. Рогозівська	1070	Клен, Камтан	30	Задовільний	35	0
77	вул. Волківська	вул. Волківська	3400	Липа	15	Задовільний	64	0
78	вул. Алма-Атинська	вул. Алма-Атинська	15024	Тополя, В'яз	35	Задовільний	71	0
79	вул. Празька	вул. Празька	3200	Тополя, Клен	25	Задовільний	88	92
80	вул. Кармелюка	вул. Кармелюка	3000	Тополя	40	Задовільний	9	0
81	Карельський провулок	Карельський провулок	80	Акація	40	Задовільний	3	0
82	вул. Сергієнка	вул. Сергієнка	105	Тополя, Клен	30	Задовільний	20	0
			621375			0	8931	5296
Транспортні розв'язки								
1	Трансп. розв. метро Чернігівська	Трансп. розв. метро Чернігівська	7327	Береза, Тополя	25	Задовільний	44	285
2	Трансп. розв. депо метро	Трансп. розв. депо метро	11625	—	—	Задовільний	0	0
3	Трансп. розв. парк «Перемога»	Трансп. розв. парк «Перемога»	5950	Ясен	15	Задовільний	3	159
4	Трансп. розв. А. Навої	Трансп. розв. А. Навої	15950	Тополя, Клен	30	Задовільний	15	2681
5	Трансп. розв. по Ватутіна	Трансп. розв. по Ватутіна	45000	—	—	Задовільний	0	0
6	Трансп. розв. міст Патона	Трансп. розв. міст Патона	7159	Ялина	30	Задовільний	17	15
7	Трансп. розв. по вул. Березняківська	Трансп. розв. по вул. Березняківська	8955	Тополя, Клен, Береза	30	Задовільний	23	293
8	Трансп. розв. м. Лівобережна	Трансп. розв. м. Лівобережна	52139	Ялина, Тополя	30	Задовільний	93	2220
9	Трансп. розв. міст Патона	Трансп. розв. міст Патона	28348	Тополя, Береза	30	Задовільний	6	40
10	Трансп. розв. Петров, шляхопров.	Трансп. розв. Петров, шляхопров.	33368	Клен, Акація	20	Задовільний	227	50
Разом:			215821	—	—	—	428	5743
Інші території								
1	Озеро "Райдуга"	вдвозь вул. Райдужна	163700	—	—	Задовільний	0	0
2	Захисні зони на ДВРЗ	вдвозь вул. Літинської	34014	Береза, Клен	30	Задовільний	34	0
3	Промзона заводу Вулкан	вдвозь вул. Регенераторна	20100	Тополя, Клен	30	Задовільний	129	0
4	зах. зона на ж/мас. Березняки	на перетині вул. Березняківської та Дніпровської набережної	68970	Тополя, Клен	20	Задовільний	32	0
5	зах. зона біля Укртелефілму	між Русанівською протокою та вул. О. Туманяна	24000	Верба, Клен	30	Задовільний	18	53
Разом:			310784	—	—	—	213	53
Всього по розділу 2:			1147980				9572	11092
По підприємству:			9647084,64				150464	113500

В.о. головного агронома

Н.О. Степовенко

ЕКОКЛУБ
Зелена Хвиля
ecoclubua.com

